

Ismételten felajánlották a kincstárnak a történelmi becsű edelényi kastélyt

Az igazságügyminisztérium nem volt hajlandó hozzájárulni az edelényi kastély megvásárlásához — A népjóléti miniszter tisztviselői üdülőtelepet létesít az edelényi kastélyban

Miskolc, szeptember 10.

(R. H. munkatársától.) Az edelényi Kőburg-kastély egyik mítörténelmi nevezetessége a magyarországi műépítészetnek. A kultuszminisztérium a közelmúltban a műemlékek közzé sorozta és annak fentartását a műemlékek Országos Bizottságának a hatáskörébe utalta. Ez a gyönyörű kastély, amelyik bámulatraméltó tökéletességgel elzárja meg az évszázadokkal ezelőtti építészeti irányokat, sajnos évek óta nem szolgált arra a célra, amely hivatását oly sokáig betöltötte. E kastélyban hivatalok, tisztviselői lakások vannak és ilyenformán nem konzerválhatók kellőképpen azok a csodálatos freskók, szobrok, építmények, amelyek nevezetessé tették ezt a gyönyörű épületet. De meg nincsen, aki állandóan karbantartsa, renováltassa, építse, javíttassa, valósággal uratlan gazdátlan az egész hatalmas épület. Az utolsó ura, Kőburg herceg is alig törődött vele, de amióta meghalt és az örökösök kezére került a szép edelényi Kőburg-kastély ugyancsak a pusztulásnak, romlásnak indult. Pedig sokmilliárdos értéket képvisel és miért hagyaték tárgya lett, úgy kezelik, mint egy tételét a hatalmas Kőburg-örökségnek. Hogy milyen sorsa lesz ki lesz végleges ura, épügy bizonytalan, mint ahogy nem tudni, mi lesz annak a poróskodásnak a vége, amelyik részben a miskolci törvényszék előtt a Kőburg-öröksök és a kincstár között folyik.

Tízennyegymilliárdos öröksőségi illeték

A miskolci törvényszék, mint hagyaték- és hitbizományi bíróság előtt nagyon régen kezelték olyan terjedelmes, nagyértékű hagyaték ügyre vonatkozó iratokat, mint az egykori bolgár király, Kőburg herceg leszármazóinak az örökségét. Fülöp Kőburg herceg 1922-ben halt meg és hibizományi öröksévé Fülöp Józsiás herceget tette. A csehszlovák területen fekvő több mint 60 ezer hold területen erdősegeken és birtokokon kívül Csonkamagyarországi birtokaiból ugyancsak körülbelül 60 ezer hold ura lett Fülöp Józsiás herceg. Ennek az ingatlanok a tulajdonosa része a miskolci törvényszék területén fekszik. Sokezer hold szántóföld, erdősegen kívül egyik nagy értéke az edelényi Kőburg-kastély, amelynek tényleges, reális értékén felül különös értéke is van, hiszen a Műemlékek Országos Bizottsága ezt az épületet a műemlékek közé sorozta. Az elszakított területen levő gömöri birtok volt egyedül Jósava környékén 120 ezer hold kiterjedésű Kőburg Józsiás Fülöp hercegnek, de emellett az edelényi és Edelény környéki hagyaték is olyan gyönyörű értéket képvisel, hogy a miskolci pénzügyigazgatóság a közelmúltban lefolytatott hagyatékai eljárás után 14 milliárd korona illetéket vetett ki a hitbizományi hagyatékra. Miután pedig az előirt 60 napon belül ezt az illetéket nem fizette be, a Kőburg herceg a miskolci törvényszék végzése alapján az edelényi kastélyt, valamint az edelényi birtokokat megterhelte 14 milliárd koronás teherrel. Miután pedig az állami, illetve adóilletékekről volt szó, ez a megterhelés minden más adósságot megelőzőt, sőt korlátozta a hitbizomány hasznélvezetét is.

Miután a miskolci pénzügyigazgatóság az edelényi adópénztár utján ismételten megsürgette a 14 milliárdos adó megfizetését, Fülöp Józsiás herceg birtokainak a jószágigazgatósága magánál a Bécsben lakó Kőburg hercegnél is mindent megtett arra nézve, hogy a hagyatékai illeték ügyét végre rendezze, mert már égetően sürgőssé vált a nagyjelentőségű összeg megfizetése. A miskolci törvényszék utján a közel múltban az igazságügyminisztérium igen érdekes ajánlatot kapott, Kőburg herceg nevében Justh Ferenc jószágigazgató föltérjesztést intézett az igazságügyminisztériumhoz, amiben a következő ajánlatot tette:

Az igazságügyminisztérium, amelynek a járásbírói és törvényszéki céljaira szükség van megfelelő helyiségre, vásárolja meg hétmilliárd koronáért az edelényi Kőburg-kastélyt. Ezt a vételárat az igazságügyminisztériumnak nem kell megfizetnie, mert a hétmilliárd korona ellenértékét egyszerűen leírják a kincstár megillető 14 milliárdos örökségi illetékből, illetve a fennmaradó hétmilliárd koronát Kőburg Józsiás Fülöp herceg ez üzlet perfektuálása esetén készpénzben és azonnal megfizeti. Így is lett volna, ha az igazságügyminisztérium helyesnek találja a tervet, mert hiszen való tény az, hogy az edelényi járásbírói és edelényi kastélyban, itt vannak a járásbírói hivatalok, a járásbírói fogház, de itt talált lakást a járásbírói bírósági és tisztviselői kara is. És ha az igazságügyminisztérium lenne a kastély tulajdonosa, a többi állami tisztviselő számára is megoldódna az edelényi lakáskérdés, mert hiszen a hatalmas kastélyban kies otthonhoz jutnának az állami tisztviselők

Miniszteri bizottság a Kőburg-kastélyban

Mivel a Kőburg herceg uradalom birtokainak a jószágigazgatósága részéről tett ajánlat valóban tetszetős volt, az igazságügyminisztériumban nagyon komolyan tárgyalás alá vették az ajánlatot, az igazságügyminiszternek is előrefutottak az ajánlat ügyét. Az igazságügyminiszter ekkor úgy döntött, hogy miniszteri magassabb tisztviselőkből bizottságot küld ki Edelénybe és itt a helyszínen tanulmányozzák ezen ajánlat ügyét, egyúttal pedig vizsgálják meg magát a felajánlott kastélyt is, vajjon csakugyan megfelel-e a kívánt célnak.

A közelmúltban meg is jelent az igazságügyminisztériumi bizottság Edelényben. Itt arra a megállapodásra jutottak, hogy

az igazságügyminisztériumnak tett ajánlat a kiszállás után egyáltalán nem tűnik fel olyan kedvező színben, ahogyan ezt az aktákból gondolták. Megállapították ugyanis, hogy az állam 2. azaz kettő milliárd korona befektetéssel az edelényi járásbírói tisztviselői karának és hivatali helyiségeül szolgáló bérpalotát építhet, beleértve az e célra szükséges telek árát is. Ezzel szemben a Kőburg-kastély hétmilliárd korona vételár mellett még tovább több mint egymilliárdos befektetésre szorul, hogy azt a célra megfelelővé tegyék, vagyis a kincstár a látszólagos hétmilliárdos nyereség mellett erre az üzletre ötmilliárdot fizetne rá. — Mert hiszen azt az épületet, amelynek céljaira ezt a kastélyt felhasználnák, kétmilliárd koronáért is meg tudják építeni. Így történt azután, hogy a miskolci törvényszék utján az igazságügyminisztérium értesítette az ajánlattevőket, hogy az igazságügyminisztérium nem reflexál az edelényi Kőburg-kastélyra.

A népjóléti miniszter komoly érdeklődése

Miután a Kőburg-kastély megvásárlása az igazságügyminisztérium szempontjából nem lett volna előnyös, Kőburg herceg másirányban próbálkozott meg komoly ajánlatával. Így Justh Ferenc jószágigazgató memorandumot juttatott el Vass József népjóléti miniszternek. — Ez a memorandum ékes szavakkal hívta fel a népjóléti miniszter figyelmét, hogy milyen gyönyörű szociális tervet áll módjában megvalósítani anélkül, hogy a népjóléti miniszternek erre kiadása lenne. Miután az edelényi Kőburg-kastély csakugyan hatalmas park, erdősegek közelében fekszik, a kastély maga gyönyörűen átalakítható, egészséges helyen levő, mindenképpen megfelel valamilyen üdülőtelep céljainak, népjóléti miniszter előtt felvetette a jószágigazgató azt az ötletet is, hogy a népjóléti miniszter tegye rá a kezét erre a hatalmas ingatlanra és karitatív programja megvalósításának céljaira használja fel. Kőburg herceg hajlandó a vételárat betudni a miskolci pénzügyigazgatóságnak megfizetendő 14 milliárd illeték felébe, sőt esetleg a megajánlott eladási árat is mérséklik. A népjóléti miniszternek pedig nem kell mást tenni, minthogy a pénzügyminiszterrel szankeionálja ezt a tranzakciót, Vass József dr. népjóléti miniszter számára ez a terv plauzibilisabbnak látszott, mint az igazságügyminisztérium részére. Az igazságügyminisztérium ugyanis csak a járásbírói és néhány bíró elhelyezése szempontjából van érdekelve az edelényi Kőburg-kastély ügyében. Ezzel szemben a népjóléti miniszterium gyönyörű szociális feladatok eszközévé tehetné az edelényi Kőburg-kastélyt.

Tisztviselői üdülőtelep Edelényben

A népjóléti miniszter már komolyabban érdeklődött az igazságügyminisztériumnál olyannyira, hogy a kastély megvásárlásának esetére szép tervet is dol-

gozott ki.

A népjóléti miniszter tervéről beavattott ezeket mondották munkatársainak:

— Ha a népjóléti minisztérium és a Kőburg-uradalom jószágigazgatósága között e napokban megindult tárgyalások eredménnyel végződnek, a Kőburg-kastélyban lakó edelényiek a kastélyt kiüritik. Az edelényi járásbírói számára az igazságügyminisztérium megfelelő épületet emel. Amikor a kastély teljesen ki lesz ürítve, a népjóléti miniszter karbahoza, renováltatja a kastélyt és alkalmassá teszi arra, hogy ott télen-nyáron 2-300 tisztviselő tartózkodhasson. — Az üdülőtelepen sanatóriumszerű ellátásban lesz része az ittlakóknak. Nyáron az üditő friss levegő, télen a sportok üzése mellett a hatalmas nagyteremben berendezendő könyvtár, társalgó, hangversenyterem tenné alkalmassá e célra ezt a kastélyt, hogy valóban a beutalt szerencsések paradicsomának nevezze az. Nemesak maguk a tisztviselők, hanem családtagjaik is helyet kapnának itt, úgy hogy az edelényi Kőburg-kastély az ország tisztviselői kara előtt és az állami tisztviselőkre valóságos áldás lenne, mert hiszen az állam költségén évente 2-3000 köztisztviselő tölthetne négy-öt kellemes hetet. Hangsúlyozzuk, hogy nem a beteg köztisztviselő számára szolgálna ez, hanem a munkában elernyed, pihenésre szoruló köztisztviselőket töltenék itt egy-egy, gond nélkül kellemes hónapot.

Edelényben várják, hogy mikor valósul meg a népjóléti minisztérium terve és vajjon a tisztviselők jóléti intézményévé változik-e a Kőburg herceg 14 milliárdos kincstári tartozása. Ha pedig a népjóléti minisztériumi terv is megdől, mindenkit érdekel, vajjon mikor fizetik meg ezt a jelentős hagyatékot az államnak.

A kultuszminisztérium is beleszólt a Kőburg-kastély ügyébe

Mielőtt pedig döntésre kerül az ügy, a népjóléti minisztérium és a Kőburg herceg között megkötendő szerződés a kultuszminiszter elé kerül, mert a jelen esetben — műemlékről lévén szó — a Műemlékek Országos Bizottsága nélkül nem lehet tisztviselői otthonná átalakítani az edelényi Kőburg-kastélyt.

Soltész Imre dr.

HOGY DICSÉRJELEK KEDVESEM?

Irta: VÉR ANDOR

Lehetek én és mélysegekbeől dozt zengő szépségek titáni kovácsa, szikrákat gyújtó porólyom alól fényes szemednek még se pattan mása.

És bár, ujjaim hajnaloknak pirját s rózsáknak vért palettámra fojták oly egy pirosát én nem keverhetek, mint amilyenben csókomtól ég orcád.

S ha tavaszkor a föld párázik nappal s ha a nap ful ölébe a tengereknek s ha a tengerek békésen ölelköznek: oly egyek, mint te és én nem lehetnek.

És lélektárnák bugó méhében és sötétjében mély, sűrű vadonnak sehol, sehol se égen és se földön, egybefoglalni téged nincs hasonlat.

Hogy dicsérjelek hát én kedvesem, hogy mindenki mint én, olyannak lásson, ha semmi oly élővé nem gyűjthet, mint tikkadt, szótlán elragadtatásom?

Bőrbutorokat, bőrkabátokat és szőrméket minden színre jutányosan fest

Giret Testvérek

Papszer-utca

Két vizes zsemlye!

— A Reggeli Hírlap eredeti tárcája. —
Irta: Karátsony Margit

Ezen az estén korábban lett vége a kártyacsatának. Hónap vége fele járt. Senkinek sem volt pénze, sőt hitelle sem már. Kispénzű emberek voltak valamennyien. Rosszul fizetett, szürke hivatalnokok, orvosok, akiknek kevés volt a vagyoni páciense, ügyvédek, akik csak akkor kerestek, ha a közeli tanyák gazdái felkeresték őket apró civódásaikkal és a vidéki városka néhány bohémja.

Dacára ennek, a kaszinó zöld asztala gyakran látott nagy pénzeket is. Ilyenkor a környékről bejött földbirtokosok szórakoztak mellette. És a kispénzű urak is merészen játszottak. Tele reménnyel szórakoztak ilyenkor, a ferbli, a mako vagy a huszonegy vesztélyes örvényeibe. De talán egyik sem annyira bizakodó, gazdagságba vetett hittel, oly házard merészen nem játszott, mint Pétery Lőrinc.

Mos, is, hogy egyedül voltak, ők a pénztelen kaszinói urak, öt bántotta leginkább a korán végződő parti.

Egyedül bandukolt rossz kedvével az otthona felé. A langyos őszi estében tompán uszott a távoli nyolcórás harangszó kongása. Pétery kedvéhez ütődött ez is: — Mit csinál még ilyenkor otthon?

Régen volt, amikor ő és a felesége még beszélgetni tudtak egymással. Talán azóta nem volt szavuk egymáshoz, amióta Pétery foglalkozásnak kezdte tekinteni a kártyázást... Korán nyugdíjazták a hivatalából és akkor szokott rá esténként azt mondani:

— Megyek dolgozni. Valami foglalkozás csak nekem is kell. És hát jól jön az a pár pengő, amit a kártya hoz.

A fáradt arcvonásu, mindig ijedt szemű asszonya eleinte az ura arcába dobta

ilyenkor az igazságot:

— Az igen, jól jön az a pár pengő... De ami ma jön, azt tisztelesen elviszi a holnap kártya... És amikor az egész hónap nyugdíja elszűk, úgy, hogy azon kell tünődni, akad-e még valami a szégyes holmink között, amit a záloghába vigyek, hogy legalább kőmennyagost levest főzhessek magának ebédre... akkor ó, megátokozom azt a pár pengőt, ami lépre vitte!

Mostanában már csak az asszony két sokat sírt szemé beszélt, amikor az ura esténként a kaszinóba sietett. Mindig fősoros külvárosi utcában, egy hosszú, földszintes bérkasznány legrományosabb sarkában volt a Péteryék lakása. Mikor Pétery az előszoba ajtóhoz ért, az épen nyitott és nagyszeselezen sietett ki azon egy fehérkötényes pékinas. A kosarával ugyancsak nekiütődött a férfinak. Az durván rántotta meg a fiu karját: — Mit keresel te itt? Ki küldött?

A gyerek már épen ijedten hebegni akart valamit, amikor Pétery névette az ura kezét a pékinas karjáról: — Hagyja kérem... ne bántsa, ne itt. Jöjjön, menjünk be... könyörgött remegő szava.

A férfi dohogva követte a feleségét. A konyhában aztán újra felpaprikázta valami a kedvét. Az asztalon ott állott egy lábas színültig tejjel és mellette két szép pirosra sült zsemle. Afféle cipónak is beillő óriási zsemle.

Hogy miért piros a dühtől Pétery arc, miért kiáltott indulatos szavakat a felesége felé, az ártatlan ital és a két zsemle láttára, — annak nagy és furcsa története volt.

Egy gyermeke volt a Pétery-házaspárnak. Csinos, ügyes leány, aki mikor az érettségét letette, az apja hivatalában kapott állást, mint gépirónó. A fizetése, persze csak annyi volt, hogy abból ugyan

még akkor sem élhetett volna meg, ha nem kellett volna időnként, amikor az apja mindent elkátyázott, odaadni kosztura minden pénzét az édesanyjának.

És így történt, hogy Pétery Ágnes nagyon megunt az örökké ferde sarku, rossz cipőt, meg a színehagyott sok esztendő kalapokat. S a szülei elé állott egy napon a bátor józan szóval:

— Hozzámegek Réder Istvánkához, a felesége lesz. Istvánka — így nevezte a kis városban mindenki a dugszagd pékmester egyetlen fiát. Igaz, hogy nagy medvejárásu, közel két méteres fiatalembert volt már az „Istvánka“. De a tudomány semmi nagy pénzért nem tudott behullani nagy szöke fejébe. Maga mellé vette hát az üzletbe, bár ott sem sok hasznát látta. Istvánka csak a szép, elegáns ruhákat szerette, meg a sétát, a korzót.

Társaságba is járt, ahol az uri kisasszonykák azzal az önbiztatással igyekeztek megszokni savószinű szeméit, hogy kétemeleles háza és nagyobb tanya és birtok tartozik majdan az Istvánkához. És az ügyes, józan Pétery Ágnes lett a győztes.

Az apja először szörnyen kifakadt: — Pékné akarsz lenni? És még hozzá hülye is.

Ágnes erre is csak kacagott: — Ha hülye nem volna, nem is venne el olyan leányt, aki csak a pénzéért megy hozzá.

De utób kiderült, hogy az Istvánka nem is olyan hülye, mint amilyennek az apósa képzelte. Istvánka csakhamar megunt a Pétery kártyaadósságait fizetni, hanem egy furcsa kijelentéssel állt elő:

— Pénzt nem adok többet egy fillért sem, de mindennap egy liter tejjel, meg két zsemelével hozzájárulok a háztartásukhoz. Péterynek igen felkavarta epéjét ez a furcsa apanázs ajánlat. Csunya, ne-

hez indulattal örökre kiszidta a vejét, meg a leányát a lakásából. Ha az asszonyok le nem fogják, még tettelegességre is vetemedik az Istvánkával szemben.

— Ót így megsérteni! Egy nagypéterfalvi Péteryt, a táblabírók unokáját — egy közönséges pék!

Azóta hónapok teltek el. És most, hogy haza hozta a kártyaparthie korai vége, lám, rá kellett jönnie, hogy a felesége titkon elfogadja a tejet, a zsemlet, a kol-dusnak való alamizsnákat.

Az asszony most valami hirtelen jött bátorsággal emelte fel a sz. várt: — Hát igen elfogadtam, mert amig magam a kaszinóban a kártyája mellett vacsorázik, engem ez ment meg a koplalástól.

A férfi haragját szégyenkezés hűtötte le. Nehéz megbánásféle nyomta a mellét. És csendesebb szóval mondotta:

— Nézzé én... inkább lemondok örökre a kártyáról, a kaszinói vacsorákról, de... ezt a tejet, ezt a zsemletket nem lehet tovább elfogadnia. Be kell látania. Én más leszek, az egész nyugdíjam magának adom elsején, maga ossza be... De az istenért, ezt az alamizsnát... nem szabad ide küldenie annak — a péknak! Könyörgöm, hallgasson rám és bocsásson meg.

És reszkető kézzel nyult az asszonya kidolgozott, elformálatlanodott keze után. Az nem kapta el a kezét. Csak nézett az urára szótlannul, mint egy örök, nagy gyerekre, aki javultat igér bizonytalan, soha el nem jövő holnapokra.

Amit rég nem tett: belekarolt az urába s úgy mentek be együtt a szobába. Ott mondotta halkan:

— Igen, legyen nyugodt, majd én elintézem Ágnesekkel a dolgot. — Magában pedig elhatározta, hogy ezentul a szomszédba küldeti a zsemletket és onnan hozza majd el titkon, amikor az ura minden fogadkozása ellenére a kaszinóban lesz.